

**VILNIAUS PATAISOS NAMŲ
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJŲ PATVIRTINIMO**

2020 m. birželio d. Nr.
Vilnius

Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnio 5 punktą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2012 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-240 „Dėl darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiųstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiųstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašo reikalavimais:

1. T v i r t i n u šias Vilniaus pataisos namų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas:
  - 1.1. Vilniaus pataisos namų darbuotojo saugos ir sveikatos įvadinę instrukciją Nr. 33;
  - 1.2. Bibliotekininko saugos ir sveikatos instrukciją Nr. 55.
2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2014 m. kovo 27 d. įsakymo Nr. 3-60 „Dėl darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų patvirtinimo“, 1.1 papunktį.
3. P a v e d u:
  - 3.1. Veiklos organizavimo skyriui nukreipti naujai priimamus darbuotojus į Turto valdymo skyrių išklausti Vilniaus pataisos namų darbuotojo saugos ir sveikatos įvadinę instruktažą.
  - 3.2. Resocializacijos skyriaus viršininko pavaduotojai Dovilei Jonuškaitei – Zunkienei papildomo instruktavimo metu supažindinti Resocializacijos skyriaus bibliotekininkę Katežiną Jurkėnienę su Bibliotekininko saugos ir sveikatos instrukcija.

Direktorius

Viktoras Davidenko

**BIBLIOTEKININKO
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA**

Nr. 55

PATVIRTINTA
Vilniaus pataisos direktoriaus
2020 m. birželio d. įsakymu Nr.

VILNIAUS PATAISOS NAMAI
Kodas 188721271

**BIBLIOTEKININKO
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA**

Nr. 55

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus pataisos namų bibliotekininku (toliau - bibliotekininkas) gali dirbti asmuo, nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą, turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir atitinkamą kvalifikaciją, išklauses įvadinį darbų saugos ir sveikatos ir darbo vietoje instruktavimus.
2. Bibliotekininkas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, vykdyti Vilniaus pataisos namų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimus, darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose nurodytus saugaus naudojimo reikalavimus.
3. Periodinis bibliotekininko sveikatos tikrinimas atliekamas Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ir periodiškumu, o žinių patikrinimas (periodinis instruktavimas) atliekamas ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių.
4. Papildomas bibliotekininko instruktavimas atliekamas patvirtinus naują saugos ir sveikatos instrukciją arba padarius pakeitimus esančioje, įsitikinus, kad jo žinios nepakankamos, pasikeitus darbo sąlygoms, turinčioms įtakos saugai ir sveikatai, įvykus nelaimingam atsitikimui, susirgus profesine liga ir kitais atvejais, kai to reikalauja įvykį tirianti komisija.
5. Bibliotekininkas privalo laikytis nustatyto darbo ir poilsio režimo.
6. Bibliotekininkas privalo nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis.
7. Atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniais asmenimis.
8. Bibliotekininkas privalo informuoti Vilniaus pataisos namų direktorių, apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali keiti pavojų darbuotojų ar lankytojų saugai ir sveikatai.
9. Bibliotekininkas, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe, ūmios profesinės ligos, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsdamas apie tai pranešti Vilniaus pataisos namų direktoriui, jeigu jis pajėgia tai padaryti.
10. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą, o prireikus iškviesti greitąją medicinos pagalbą tel.: 112.
11. Bibliotekininkui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta atsakomybė.

**II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI,
SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**

12. Pavojingi veiksniai darbo vietoje, dėl kurių bibliotekininkas gali patirti ūmių sveikatos sutrikimų:

12.1. elektros srovės poveikis, esant netvarkingiems kištukiniams lizdams, kištukams, elektros instaliacijai, kompiuterinei technikai, elektros prietaisams, dėl ko netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka staigi mirtis;

12.2. dirbant su kompiuterine technika, spausdintuvu, kopijavimo aparatu - elektrostatinis krūvis, kuris veikia periferinę nervų sistemą;

12.3. kritimas, norint paimti aukštai esančius daiktus, knygas;

12.4. kūno raumenų patempimas, nesilaikant leidžiamų kėlimo normų - vienu metu nešti galima vyrams ne daugiau kaip 30 kg, moterims - 10 kg.

12.5. netvarkinga darbo vieta, slidžios grindys, netvarkingai sukrautos knygos, daiktų kritimas iš aukščio;

12.6. profesinio smurto rizika – darbuotojo kontaktas su neprognozuojamu nuteistuoju, fizinės traumos (galimas sąmonės netekimas, įvairių kūno dalių sužalojimai).

13. Kenksmingi veiksniai darbo aplinkoje, kurių ilgalaikis poveikis gali būti pavojingas sveikatai:

13.1. nepakankamas darbo vietos apšvietimas - galimi regos sutrikimai;

13.2. nuolat įtemptas dėmesys - vargina organizmą, mažina budrumą, silpnina nervų sistemą;

13.3. triukšmas - veikia periferinę nervų sistemą;

13.4. nervinė įtampa - veikia periferinę nervų sistemą;

13.5. darbas su kompiuterine technika - regos sutrikimai;

13.6. galimos infekcijos nuo sergančių nuteistųjų.

III. BIBLIOTEKININKO VEIKSNIAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

14. Atvykti į darbo vietą lydima aukšte budinčio apsaugos pareigūno.

15. Darbo metu su savimi turėti momentinį pavojaus iškvietimo mygtuką, prieš darbo pradžią patikrinti jo veikimą.

16. Vidiniu telefonu Nr. 501 patikrinti ar veikia vaizdo kameros ir biblioteka stebima iš budėtojų dalies.

17. Apžiūrėti darbo vietą, patikrinti ar ji tvarkinga, pašalinti iš jos nereikalingus daiktus.

18. Įsitikinti, ar darbo vietoje pakankamas apšvietimas, mikroklimatas (temperatūra, ventiliacija).

19. Įsitikinti ar tvarkinga patalpoje esanti instaliacija, rozetės, kištukai, kompiuterinė technika, kiti elektros prietaisai su kuriais bus dirbama.

20. Darbą pradėti tik kai bus pašalinti visi trūkumai, galintys sukelti nelaimingą atsitikimą.

IV. BIBLIOTEKININKO VEIKSMAI DARBO METU

21. Palaikyti darbo vietoje švarą ir tvarką.

22. Neatitraukti savo ir kitų dėmesio pašalinėmis šnekėmis ir darbais.

23. Kilus konfliktui arba esant galimam konflikto kilimo pavojui su agresyviai nusiteikusiais nuteistaisiais, nedelsiant momentiniu pavojaus iškvietimo mygtuku iškviešti aukšte budinčius pareigūnus. Draudžiama bibliotekininkui pačiam spręsti konfliktines situacijas.

24. Draudžiama dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, toksinių medžiagų.

25. Laikytis darbo ir poilsio režimo, daryti pertraukas dirbant su kompiuteriu, spausdintuvu (nepertraukiamai dirbti prie kompiuterio galima ne daugiau kaip 1 val.).

26. Nuovargį ir įtampą mažinti pertraukų metu, o pasibaigus darbui rekomenduojama atlikti specialius akių ir fizinius pratimus.

V. ELEKTROSAUGOS REIKALAVIMAI

27. Neatidarinėti elektros įrengimų, kompiuterinės technikos skydelių, durelių, dangčių.
28. Neliesti drėgnomis rankomis jungiklių, elektros šakučių lizdų.
29. Kompiuterinės technikos ekranus, objektyvus valyti specialiai skirta servetėle.
30. Nedirbti su kompiuterinę techniką, jei prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis.
31. Nepalikti be priežiūros įjungtos kompiuterinės technikos.
32. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių, nes esant pažeistai izoliacijai, nesusidarytų grandinė elektros srovei tekėti žmogaus kūnu.
33. Eksploatuojant elektros įrenginius, kompiuterinę techniką draudžiama:
  - 33.1. naudotis netvarkingais elektros šakučių lizdais, kištukais, jungikliais bei kita elektros instaliacijos įranga;
  - 33.2. į buitinio naudojimo elektros šakučių lizdus jungti elektros prietaisus, viršijant instaliacinį galingumą bei naudoti šviestuvus su nuimtais apsauginiais gaubtais.
34. Naudojantis spausdintuvu, būtina laikytis šių reikalavimų:
  - 34.1. laidai spausdintuvui turi būti specialiai pritaikyti;
  - 34.2. prieš jungiant spausdintuvą prie kompiuterinės technikos įsitikinti ar spausdintuvas išjungtas iš tinklo;
  - 34.3. neišjungti spausdintuvo, kol jis spausdina;
  - 34.4. popieriui įstrigus, spausdintuvą tuoj pat išjungti iš tinklo ir popierių ištraukti.
35. Elektros prietaisus išjungti šiais avariniais atvejais:
  - 35.1. pajutus elektros srovės poveikį ar nutrūkus elektros energijos tiekimui;
  - 35.2. pažeidus laidų izoliaciją arba kai jaučiamas charakteringas degančios izoliacijos kvapas, pasirodo dūmai, kilus gaisrui;
  - 35.3. pastebėjus padidėjusį triukšmą ar vibraciją.

VI. GAISRINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI

36. Vengti veikslių, sudarančių sąlygas kilti gaisrui.
37. Rūkyti mokyklos patalpose ir teritorijoje draudžiama.
38. Pastebėjus darbo metu kompiuterinės technikos, spausdintuvo gedimus, netvarkingus kabelius, elektros kištukinius lizdus, nutraukti darbą ir skubiai pranešti tiesioginiam vadovui.
39. Kilus gaisrui nedelsiant išjungti elektros prietaisus iš elektros tinklo, iškviešti ugniagesius pagalbos telefonu 112.
40. Pradėti gesinti gaisrą turimomis priemonėmis, informuoti Vilniaus pataisos namų budėtoją.

VII. VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

41. Įvykus avarijai (liejasi vanduo per sugedusį vandens uždarymo čiaupą ar vandentiekio vamzdį, jaučiamas dujų kvapas, dinga elektros energija ir kt.) reikia tuoj pat nutraukti darbą, pranešti apie įvykį tiesioginiam vadovui ir Vilniaus pataisos namų budėtojų.
42. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nedelsiant suteikti pirmąją medicinos pagalbą sau ar kitiems nukentėjusiems ir pranešti apie įvykį tiesioginiam vadovui ir Vilniaus pataisos namų budėtojų.
43. Darbo metu susižeidus nors ir nelabai sunkiai, įvykio negalima nuslėpti, apie jį reikia pranešti tiesioginiam vadovui ir Vilniaus pataisos namų direktoriui.
44. Kilus gaisrui, reikia iškviešti ugniagesius pagalbos telefonu 112, Vilniaus pataisos namų budėtojų ir gesinti gaisro židinių turimomis priemonėmis.
45. Kilus konfliktui arba esant galimam konflikto kilimo pavojui su agresyviai nusiteikusiais nuteistaisiais, nedelsiant momentiniu pavojaus iškvietimo mygtuku iškviešti aukšte budinčius pareigūnus.
46. Ištikus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, reikia pačiam ar per kitus asmenis pranešti apie įvykį tiesioginiam vadovui ir nurodyti įvykio aplinkybes bei pasekmes.

IX. VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

47. Sutvarkyti darbo vietą.
48. Išjungti elektros prietaisus, jei jie neįjungti specialiame režime.
49. Informuoti Vilniaus pataisos namų budėtoją apie darbo pabaigą.
50. Bibliotekos uždarymui ir išvykimui iš darbo vietos bibliotekininkas apsaugai privalo išsikviesti aukšte budintį pareigūną.
51. Apie visus darbo metu pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą.

Instrukciją parengė

Darbuotojų saugos specialistas

Saulius Ivaškevičius

**VILNIAUS PATAISOS NAMŲ
DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS
ĮVADINĖ INSTRUKCIJA**

Nr. 33

VILNIAUS PATAISOS NAMAI
Kodas 188721271

PATVIRTINTA

Vilniaus pataisos namų direktoriaus

2020 m. birželio d. įsakymu Nr. _____

**VILNIAUS PATAISOS NAMŲ
DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS
ĮVADINĖ INSTRUKCIJA**

Nr. 33

**I. BENDROSIOS ŽINIOS APIE ĮSTAIGĄ
IR JOS VEIKLOS YPATUMUS**

1. Vilniaus pataisos namai (toliau – įstaiga) yra Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldi valstybės įstaiga, vykdanči laisvės atėmimo vietų bausmę nuteistiesiems, 2010-12-31 įregistruota Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų registre, įstaigos kodas 188721271.

2 Įstaiga veikia vadovaudamasi Konstitucija, įstatymais, kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Teisingumo ministro, Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymais, kitais teisės aktais bei įstaigos nuostatais.

3. Įstaiga užsiima veikla, nurodyta įstaigos nuostatuose. Svarbiausios veiklos funkcijos:

3.1. užtikrina įstatymų nustatytą suimtųjų bei nuteistųjų apsaugą ir priežiūrą;

3.2. organizuoja suimtųjų bei nuteistųjų priėmimą į įstaigą, nukreipimą į kitas įstaigas bei paleidimą iš įstaigos;

3.3. užtikrina suimtųjų bei nuteistųjų komunalines ir buitines sąlygas;

3.4. vykdo suimtųjų bei nuteistųjų socialinę reabilitaciją;

3.5. Organizuoja kartu su Vilniaus pataisos namų administracija nuteistųjų užimtumą darbu šioje įstaigoje bei profesinį mokymą gamyboje;

3.6. organizuoja nuteistųjų laisvalaikio užimtumą naudinga veikla;

3.7. užtikrina tinkamą pastatų, statinių, inžinerinės bei kitos technikos eksploatavimą ir remontą;

3.8. užtikrina suimtųjų ir nuteistųjų sveikatos privalomą medicininę kontrolę ir nustatytos apimties sveikatos priežiūrą.

**PAVOJAI AR RIZIKA, KURIE EGZISTUOJA
ĮSTAIGOJE IR SU KURIAIS GALI SUSIDURTI
DARBUOTOJAS**

4. Pavojingi veiksniai darbo aplinkoje, dėl kurių darbuotojas gali patirti ūmių sveikatos sutrikimų, patirti traumas:

4.1. elektros srovės poveikis. Darbo metu nutraukus ar pažeidus elektros laidą, užlipus ar prisilietus prie jo, galima mirtina trauma. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas. Kad išvengti pavojingo elektros srovės poveikio, darbuotojas privalo vykdyti elektrosaugos reikalavimus, su kuriais jis supažindinamas darbo vietoje;

- 4.2. netvarkinga darbo vieta – galima paslysti, pargriūti. Darbuotojas privalo įvertinti darbo sąlygas, imtis priemonių rizikos veiksniams išvengti;
- 4.3. darbas nesilaikant saugių darbo metodų, dėl ko gali įvykti traumos;
- 4.4. profesinio smurto rizika – darbuotojo kontaktas su neprognozuojamu nuteistuoju, fizinės traumos (galimas sąmonės netekimas, įvairių kūno dalių sužalojimai).
5. Kenksmingi veiksniai darbo aplinkoje, kurių ilgalaikis poveikis gali būti pavojingas sveikatai:
  - 5.1. nepakankamas darbo vietos apšvietimas, šiluminės aplinkos parametrai, neatitinkantys reglamentuojamų normų;
  - 5.2. kuro garai, elektrolitas – neatsargiai elgiantis galimi apsinuodijimai;
  - 5.3. triukšmas nuo netvarkingų aparatų, įrengimų;
  - 5.4. galimos infekcijos nuo sergančių nuteistųjų.
6. Konkretūs rizikos veiksniai, veikiantys darbuotojus darbo vietose, saugos priemonės nuo jų poveikio išvardinti profesinėse ir darbo vietų instrukcijose.
7. Darbuotojas privalo vykdyti darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus.
8. Darbuotojas gali dirbti tą darbą, kuriam jis yra apmokytas ir instrukuotas.

III. DARBDAVIO PAREIGOS IR TEISĖS GARANTUOJANT DARBUOTOJAMS SAUGIAS IR SVEIKAS DARBO SĄLYGAS

9. Įstaigos direktorius, įgyvendindamas darbdavio pareigą sudaryti darbuotojams saugias ir nekenksmingas darbo sąlygas:
  - 9.1. imasi priemonių, kad įstaigos darbo vietos, darbo aplinka atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų nustatytus reikalavimus;
  - 9.2. organizuoja profesinės rizikos vertinimą ir tuo pagrindu įvertina (nustato) faktinę darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įstaigoje. Nustačius, kad darbuotojų saugos ir sveikatos būklė neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų, įstaigos direktorius organizuoja reikiamų priemonių parengimą ir įgyvendinimą;
  - 9.3. darbuotojus aprūpina asmeninėmis apsaugos priemonėmis, įrengia buitines, sanitarines ir asmens higienos patalpas;
  - 9.4. užtikrina, kad darbuotojai gautų visapusišką informaciją apie darbuotojų saugos ir sveikatos organizavimą įstaigoje, apie esamą ar galimą profesinę riziką;
  - 9.5. tvirtina darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas;
  - 9.6. organizuoja arba paveda darbdavio įgaliotam asmeniui organizuoti darbuotojų instruktavimą;
  - 9.7. užtikrina Darbo kodekso ir kitų norminių teisės aktų nustatytą darbuotojų darbo ir poilsio laiką, organizuoja darbuotojų dirbto darbo laiko apskaitos žiniaraščių pildymą;
  - 9.8. organizuoja arba paveda įgaliotam asmeniui organizuoti privalomus darbuotojų sveikatos patikrinimus. Sudaro darbuotojams sąlygas pasitikrinti sveikatą darbuotojų darbo laiku;
  - 9.9. perkelia darbuotojus (jų sutikimu) į kitą darbą, atsižvelgdamas į sveikatos priežiūros įstaigas, patikrinusios darbuotojų sveikatą, išvadą;
  - 9.10. praneša Valstybinei darbo inspekcijai apie įstaigas, jos padalinių eksploatavimo pradžią;
  - 9.11. praneša arba paveda darbdavio įgaliotam asmeniui pranešti apie nelaimingus atsitikimus darbe, profesines ligas atitinkamoms valstybės institucijoms, sudaro sąlygas tirti nelaimingus atsitikimus darbe ir profesines ligas;

9.12. kontroliuoja, kaip darbuotojai laikosi darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų;

9.13. organizuoja arba paveda darbdavio įgaliotam asmeniui organizuoti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų registravimą;

9.14. vykdo kitas pareigas ir įgyvendina reikiamas priemones sudarant darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais atžvilgiais.

10. Kad būtų užtikrinta darbuotojų sauga ir sveikata, įstaigos direktorius turi teisę:

10.1. leisti įsakymus ir potvarkius dėl darbuotojų saugos ir sveikatos įstaigoje ir reikalauti, kad darbuotojai dirbdami rūpintųsi savo ir kitų darbuotojų sauga bei sveikata, vykdytų jiems privalomų įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų ir darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus ir laikytųsi darbo tvarkos taisyklių;

10.2. darbuotojams, pažeidusiems darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, kuriuos jie privalo vykdyti, skirti drausmines nuobaudas;

10.3. gauti iš valstybės institucijų informaciją darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais;

10.4. gauti Valstybinės darbo inspekcijos atlikto įstaigos inspektavimo medžiagą ir su ja susipažinti;

10.5. siūlyti darbuotojų atstovams nustatyti įstaigoje darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, užtikrinančias saugesnes ir sveikesnes darbo sąlygas;

10.6. pavesti įstaigos įgaliotiems asmenims vykdyti užduotis, susijusias su darbuotojų sauga ir sveikata.

IV. DARBUOTOJO PAREIGOS IR TEISĖS ATLIEKANT DARBO SUTARTIMI SULYGTĄ DARBĄ

11. Darbuotojo pareigos:

11.1. vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, su kuriais jie supažindinti ir apmokyti juos vykdyti;

11.2. darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose nurodytus jų saugaus naudojimo reikalavimus;

11.3. tinkamai naudoti asmenines apsaugos priemones;

11.4. savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, įstaigos direktoriui;

11.5. nedelsiant pranešti darbuotojų atstovui, įstaigos direktoriui apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose, kurios, jų įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

11.6. kilus konfliktui arba esant galimam konfliktui kilimo pavojui su agresyviai nusiteikusiais nuteistaisiais, nedelsiant momentiniu pavojaus iškvietimo mygtuku iškviešti aukšte būdinčius pareigūnus;

11.7. pranešti darbuotojų atstovui, įstaigos direktoriui apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių patys pašalinti negali arba neprivalo;

11.8. bendradarbiauti su darbuotojų atstovu, įstaigos direktoriumi įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

11.9. pagal galimybes ir turimas žinias imtis priemonių pašalinti priežastims, galinčioms sukelti traumas, ūminius apsinuodijimus, avarijas, apie tai nedelsiant pranešti darbuotojų saugai ir sveikatai, įstaigos direktoriui;

11.10. nedelsiant pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, įstaigos direktoriui apie darbo metu patirtas traumas;

11.11. nedelsiant pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, įstaigos direktoriui apie nuteistųjų neprognozuojamus fizinės ir psichosocialinės agresijos atvejus;

11.12. įstaigoje nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą;

11.13. laikytis nustatyto darbo ir poilsio režimo;

11.14. vykdyti įstaigos direktoriaus, kitų darbdavio įgaliotų asmenų, kontroliuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą, nurodymus.

12. Darbuotojo teisės:

12.1. reikalauti, kad įstaigos direktorius sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai kolektyvinės priemonės neapsaugo nuo rizikos veiksmų poveikio;

12.2. sužinoti iš darbuotojų atstovo, įstaigos direktoriaus apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksmus;

12.3. susipažinti su išankstinių ir periodinių privalomų sveikatos tikrinimų rezultatais. Reikalauti pakeisti darbą, jeigu sveikatos priežiūros įstaiga nustatė, kad darbuotojas negali dirbti darbo sutartyje numatyto darbo ar eiti pareigų;

12.4. tartis su įstaigos direktoriumi dėl darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo arba tam įgalioti darbuotojų atstovą;

12.5. atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai;

12.6. įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

12.7. iškilus klausimams dėl saugos ir sveikatos būklės darbo vietoje ar įstaigoje, kreiptis į darbuotojų atstovą, įstaigos direktorių, Valstybinę darbo inspekciją, kitas valstybines institucijas ir įstaigas.

V. DARBUOTOJO PAREIGOS IR VEIKSMAI, ĮVYKYS NELAIMINGAM ATSTITIKIMUI DARBE, AVARIJAI, INCIDENTUI, AR KILUS GAISRUI

13. Įvykus nelaimingam, atsitikimui darbe, avarijai, incidentui, kilus gaisrui, kilus konfliktui su agresyviai nusiteikusiu nuteistuoju ar suimtuoju, darbuotojas privalo imtis priemonių pagal galimybes bei turimas žinias pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas, apie tai nedelsiant pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, darbdaviui atstovaujantiems asmeniui. Esant reikalui, mokėti suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems.

14. Darbuotojas, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe (jeigu jis pajėgia), ir asmuo, matęs įvykį arba jo padarinius, privalo nedelsdami pranešti įstaigos direktoriui apie nelaimingą atsitikimą darbe.

15. Įstaigos direktorius privalo organizuoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimą darbuotojams ir, jeigu reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą nelaimingų atsitikimų darbe, ūmių susirgimų darbe atvejais.

16. Lengvas nelaimingas atsitikimas darbe turi būti ištirtas per 10 darbo dienų nuo įvykio dienos. Tiriant lengvą atsitikimą darbe, gali dalyvauti pats nukentėjęs, jo šeimos narys arba nukentėjusiojo atstovas.

17. Sunkus ar mirtinas nelaimingas atsitikimas darbe turi būti ištirtas per 20 darbo dienų nuo įvykio dienos. Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius ar jo pavaduotojas, atsižvelgdami į tyrimo sudėtingumą, gali pratęsti tyrimo trukmę apibrėžtam laikotarpiui.

18. Darbe įvykęs nelaimingas atsitikimas, apie kurį nukentėjusysis nustatyta tvarka nepranešė darbdaviui arba dėl kurio nukentėjusysis neteko darbingumo ne iš karto, ištiriamas darbdaviui gavus nukentėjusiojo ar jo interesams atstovaujančio asmens prašymą raštu ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos.

19. Dėl avarijos įvykę nelaimingi atsitikimai tiriami vadovaujantis Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatais bei avariją tyrusios komisijos padarytomis išvadomis.

20. Įvykus incidentui (Incidentas – nesaugus įvykis, susijęs su darbu, kai nesužeidžiamas nei vienas darbuotojas arba kai dėl darbuotojo traumos, gautos incidento metu, reikalinga tik pirmoji medicinos pagalba), būtina išaiškinti jo priežastis ir imtis konkrečių priemonių, kad tai nepasikartotų.

21. Kilus gaisrui darbovietėje, darbuotojai privalo:

21.1. nedelsiant iškviešti ugniagesius tel. 112;

21.2. gesinti gaisrą turimomis priemonėmis;

21.3. į gaisrą iškviešti vadovaujantį darbuotoją.

22. Vadovaujantis darbuotojas, atvykęs į gaisro vietą, privalo:

22.1. patikrinti, ar iškviešti ugniagesiai;

22.2. apie gaisrą informuoti įstaigos direktorių;

22.3. vadovauti gaisro gesinimui iki atvyks ugniagesiai;

22.4. paskirti asmenį gerai žinantį privažiavimo kelius ir vandens telkinius, pasitikti ugniagesius;

22.5. išvesti iš patalpos ar pavojingos zonos darbuotojus, neužimtus gaisro gesinimu;

22.6. jei kyla pavojus žmonių gyvybei, nedelsiant organizuoti jų gelbėjimą;

22.7. esant reikalui, išjungti elektrą, dujas, sustabdyti įrenginius, ventiliacijos sistemas ir panaudoti kitas priemones gaisro plėtimuisi užkirsti;

22.8. organizuoti materialinių vertybių išvežimą iš gaisro zonos;

22.9. atvykus ugniagesiams, informuoti juos apie padėtį ir suteikti visas reikalingas žinias.

23. Įstaigos direktorius privalo organizuoti darbuotojų, susirgusių darbo vietoje arba nukentėjusių nuo traumų ar ūmių ligų, gabenimą į sveikatos priežiūros įstaigas.

VI. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMAS ĮSTAIGOJE

24. Įstaigoje parengtos ir patvirtintos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos.

25. Darbuotojai nustatyta tvarka supažindinami su instrukcijomis.

26. Darbuotojų saugos ir sveikatos specialisto funkcijas įstaigoje atlieka įstaigos direktoriaus paskirti atsakingi asmenys, įstatymų nustatyta tvarka įgiję darbuotojų saugos ir sveikatos pažymėjimus ir dalyvavę per 5 metus atitinkamą valandų skaičių kvalifikacijos kėlimo kursuose.

27. Įstaigos darbuotojų kolektyvo susirinkime organizuojami darbuotojų atstovų rinkimai.

28. Darbuotojų atstovai atlieka šias funkcijas:

28.1. atstovauja įmonės darbuotojams darbuotojų saugos ir sveikatos komitete;

28.2. dalyvauja darbdavio įgyvendinamose priemonėse darbuotojų saugai ir sveikatai įmonėje ar darbo vietose gerinti, tarp jų – vertinant profesinę riziką ir įgyvendinant priemones rizikai šalinti ir (ar) mažinti;

28.3. dalyvauja darbdaviui atstovaujančiam asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui parenkant ir paskiriant darbuotojus, atsakingus už pirmosios pagalbos suteikimą, taip pat parenkant ir paskiriant darbuotojus, atsakingus už gelbėjimo darbų organizavimą, darbuotojų evakavimą galimų

avarijų, stichinių nelaimių, neprognozuojamų nuteistųjų agresijos ar gaisrų atvejais (prieš paskirdamas tokius darbuotojus, darbdaviui atstovaujantis asmuo su darbuotojų atstovais saugai ir sveikatai konsultuojasi, juos paskyręs jiems praneša apie šių darbuotojų darbo vietas, įpareigojimus);

28.4. dalyvauja parenkant darbuotojams reikiamas ir tinkamas asmenines apsaugos priemones ir prižiūri, kad darbuotojai jomis naudotųsi;

28.5. darbuotojų atstovo pavedimu dalyvauja tiriant nelaimingus atsitikimus, profesines ligas ir incidentus;

28.6. darbdaviui atstovaujančio asmens arba padalinio vadovo nurodymu operatyviai praneša darbuotojams apie kilusius ar gresiančius jiems pavojus ir nurodo priemones, kurių reikia neatidėliotinai imtis, kad būtų išvengta pavojaus, padeda darbuotojams pavojaus atveju pereiti į saugias vietas.

VII. EVAKUACIJOS KELIAI, GAISRINĖS IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS IR JŲ IŠDĖSTYMO VIETOS

29. Evakuaciniai išėjimai turi būti neužkrauti, paruošti žmonėms evakuoti.

30. Visos evakuacinės durys turi lengvai atsidaryti evakuacijos kryptimi.

31. Vidinis užraktas turi leisti lengvai duris atidaryti bet kuriuo paros metu.

32. Gaisro gesinimo priemonės ir naudojimosi jomis taisyklės:

32.1. prieinamiausios priemonės gaisrui gesinti yra vanduo, sausas smėlis arba žemės, rankiniai gesintuvai, nedegūs audeklai ir net medžio šakos, drabužiai.

32.2. bendriausioji taisyklė – gesinti gaisrą intensyviausio degimo vietoje, gesinamosiomis priemonėmis veikti ne liepsną, o degantį paviršių. Pirmiausia reikia užkirsti kelią ugniai plisti.

32.3. lakų ir tirpiklių, užsidegusios instaliacijos negalima gesinti vandeniu. Juos reikia gesinti putų ir miltelių gesintuvais, sausu smėliu, o jeigu gaisro židinytis nedidelis – uždenkti nedegiu audeklu, vandeniu sušlapintu sunkiu audeklu ar drabužiu.

32.4. jeigu yra kabančių arba nutrauktų (apdegusių) elektros laidų, kol nėra aišku, kad laidais nebeteka srovė, reikia elgtis taip, tarsi prie jų tikrai prijungta įtampa, ir imtis atitinkamų saugumo priemonių.

32.5. įstaigos patalpose yra ugnies gesintuvai.

VII. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU UŽ ĮSTAIGOS RIBŲ

33. Darbuotojas, turintis darbo užduotį kitoje organizacijoje, turi vykdyti šiuos nurodymus:

33.1. patekti į organizacijos, kurioje turi darbo užduotį, teritoriją gali tik nustatyta toje organizacijoje tvarka;

33.2. atvykęs į organizaciją, turi vykdyti tos organizacijos darbuotojų teisėtus nurodymus;

33.3. organizacijoje gali atlikti tik su užduoties vykdymu susijusius veiksmus;

33.4. atlikdamas užduotį, darbuotojas turi saugotis važiuojančių transporto priemonių ar objektų, keliančių pavojų sveikatai ar saugumui.

34. Darbuotojas, vykdamas atlikti užduotį kitoje organizacijoje visuomeniniu transportu, turi vykdyti keleivių pareigas, nustatytas Kelių eismo taisyklėse:

34.1. autobuso, troleibuso, taksi leidžiama laukti tik įlipimo aikštelėse, o kur jų nėra – šaligatvyje ar kelkraštyje;

34.2 keleiviams leidžiama įlipti ar išlipti tik transporto priemonei visiškai sustojus.

35. darbuotojas, vykdamas atlikti užduotį kitoje organizacijoje pėsčiomis, privalo vykdyti pėsčiųjų pareigas, nustatytas Kelių eismo taisyklėse – pėstieji privalo eiti šaligatviais, o kai jų nėra, - kelkraščiu. Kelkraščiu eiti prieš transporto priemonių važiavimo kryptį.

36. Darbuotojas, naudodamasis darbo reikalais automobiliu, vairuodamas jį, privalo vykdyti Kelių eismo taisyklių reikalavimus.

IX. KITI DARBUOTOJUI AKTUALŪS SU DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA ĮSTAIGOJE SUSIJĘ KLAUSIMAI

37. Prieš pradėdamas dirbti, darbuotojas turi apžiūrėti darbo įrenginius, įrankius, darbo vietą, darbo saugos priemones, darbo vietą ir įsitikinti jų tvarkingumu.

38. Darbuotojas gali pradėti darbą tik esant techniškai tvarkingiems įrengimams, darbo saugos priemonėms ir tinkamai sutvarkytai darbo vietai.

39. Darbuotojas turi išmanyti pagrindinius saugos ženklus, vykdyti jų reikalavimus.

40. Konkretūs reikalavimai, užtikrinantys darbuotojų saugą ir sveikatą išdėstyti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose.

41. Vadovai negali duoti darbuotojams nurodymų, kurie prieštarauja saugos ir sveikatos teisės aktams, normoms ir taisyklėms.

Instrukciją parengė

Darbuotojų saugos specialistas

Saulius Ivaškevičius